

4 miljoen werkzame Belgen samen op een schijfje

In de loop van de voorbije jaren verscheen op regelmatige tijdstippen een informerend artikel in Over.Werk met de stand van zaken wat betreft de op- en uitbouw van het Datawarehouse Arbeidsmarkt.¹ Ondertussen is het Datawarehouse Arbeidsmarkt operationeel en werd de meerwaarde al meermaals geïllustreerd in de behandeling van concrete gegevensaanvragen. Toch kan nu opnieuw een belangrijke stap worden aangekondigd. Van bij het begin van het project was het de bedoeling om basistoepassingen met de meest gevraagde arbeidsmarktstatistieken vrij beschikbaar te stellen als illustratie van het Datawarehouse. De eerste reeks van tien basistoepassingen werd de voorbije maanden geëvalueerd in de Gebruikersgroep Datawarehouse² en is nu klaar voor verspreiding bij het grote publiek.

Erst even praktisch

De eerste tien basistoepassingen schetsen een beeld van (specifieke segmenten van) de beroepsbevolking tot op gedetailleerd geografisch niveau en maken een analyse van de dynamische processen van in- en uitrede op de arbeidsmarkt mogelijk. Elke basistoepassing groepeerde alle tabellen met betrekking tot een bepaald aspect van de arbeidsmarkt.

De CD-ROM met de tien basistoepassingen over het jaar 2000 is op eenvoudige aanvraag bij de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) (www.ksz-bcss.fgov.be) verkrijgbaar en kost 50 euro.

De tien basistoepassingen op een rijtje

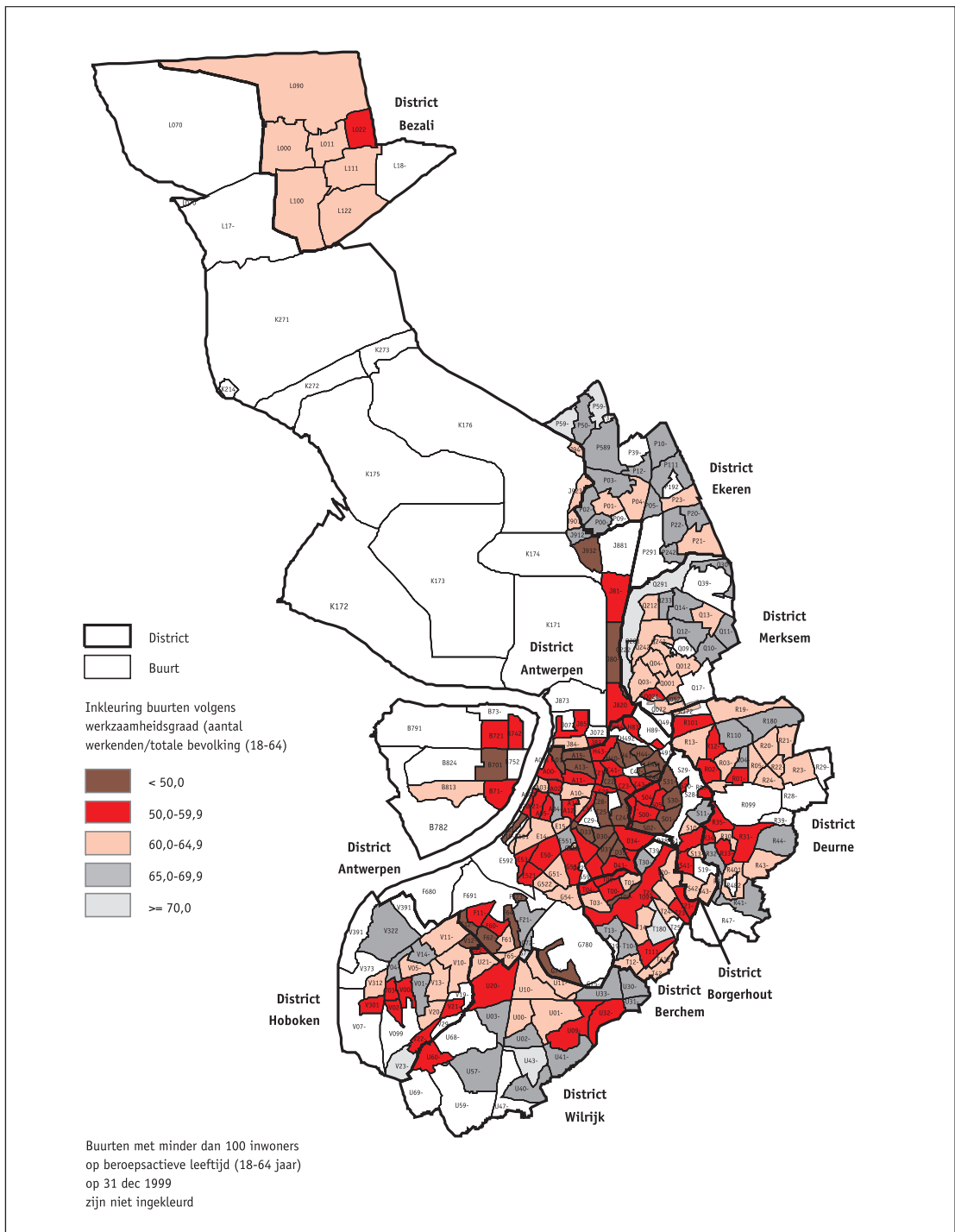
Een eerste toepassing geeft een globaal beeld van de socio-economische positie (werkend, werkzoekend, niet-beroepsactief) van de bevolking van het Datawarehouse. De toepassing is beschikbaar tot op een gedetailleerd geografisch niveau, met name tot op het wijkniveau en voor de centrumsteden en de negentien gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zelfs tot op het buurtniveau. Andere variabelen, naast de socio-economische positie en de woonplaats, zijn leeftijd en geslacht.

Basistoepassing 2 vernauwt het gezichtsveld tot de werkende populatie. Opnieuw gaat de geografische verdeling tot het meest gedetailleerde niveau. Bijkomende variabelen zijn de activiteitssector en voor de loontrekkenden ook het arbeidsregime, de ondernemingsgrootte en eventueel welke doelgroepgerichte socialezekerheidsbijdragevermindering van toepassing is.

Omdat de gegevens beschikbaar zijn tot op buurtniveau, wordt het mogelijk om binnen een stad een onderscheid te maken tussen buurten waar de bewoners een gunstig arbeidsmarktprofiel hebben en buurten waar de arbeidsmarktsituatie van de bewoners minder rooskleurig is. Figuur 1 toont bijvoorbeeld de stadskaart van Antwerpen, waarbij de buurten worden ingekleurd volgens werkzaamheidsgraad. Hoe donkerder, hoe lager de werk-

Figuur 1.

Werkzaamheidsgraad op buurtniveau bij de 18-64-jarigen (Antwerpen; 31 december 1999).

Bron: KSZ-DWH (Bewerking Steunpunt WAV, kaartopmaak SOMA-DSP).

zaamheidsgraad (buurten met minder dan 100 inwoners worden niet ingekleurd). Meteen wordt duidelijk dat de buurten met een hoog aandeel werkenden zich eerder in de stadsrand situeren, terwijl de centrumbuurten opvallen door een vrij laag aandeel werkenden (Kerremans, Stoop & Vermandere, 2003).

De populatie in *toepassing 3* is specifiek en omvat enkel de werkende bevolking met meerdere jobs. In deze toepassing werden als bijkomende variabelen het aantal jobs en het deeltijdpercentage van de deeltijdse jobs opgenomen (Stevens en Vermandere, 2002).

De *vierde basistoepassing* heeft oog voor de werkende bevolking verbonden met de RVA. Het gaat om de personen die een job hebben in het kader van een werkgelegenheidsmaatregel en de werkzoekenden die werken in het kader van een PWA-statuut en vrijgesteld zijn van stempelplicht.

Basistoepassing 5 omvat opnieuw de totale bevolking in het Datawarehouse, maar voegt hier een nationaliteitsvariabele toe. Om de tabellen in deze toepassing overzichtelijk te houden werden de nationaliteiten gebundeld in een veertiental nationa-

liteitsgroepen. De geografische uitsplitsing werd hier beperkt tot het gewestelijke niveau.

Tabel 1 illustreert de mogelijkheden van deze basistoepassing. Ze detailleert voor de voornaamste nationaliteitsgroepen de verdeling van de populatie naar arbeidsmarktpositie. Meteen valt op dat het aandeel *werkenden* voor de Belgen een stuk hoger ligt dan voor de andere nationaliteiten. Van de Belgen heeft iets meer dan 68% van de populatie een job. Voor de andere nationaliteiten ligt dat aandeel rond de 40%, met uitschieters voor de buurlanden en de Zuid-Europese landen (ongeveer 55% werkenden) enerzijds en voor personen met de Noord-Afrikaanse, Bulgaarse, Roemeense of Turkse nationaliteit (35% werkenden) anderzijds. Het aandeel werkzoekenden met RVA-uitkering ligt het hoogst bij de personen met een Noord-Afrikaanse nationaliteit en in de nationaliteitsgroep Bulgars-Roemeens-Turks. Ook bij de Zuid-Europeanen is er een vrij hoog aandeel werkzoekenden. De Aziatische nationaliteitsgroep valt dan weer op door het zeer beperkt aandeel werkzoekenden (Tratsaert, 2003).

In *toepassing 6* vinden we alle loontrekkenden die als voornaamste job een deeltijdse job hebben, te-

Tabel 1.

Verdeling van de DWH-populatie van 18 tot en met 64 jaar naar arbeidsmarktpositie, geslacht en nationaliteit (Vlaams Gewest; 30 juni 2000).

(%)	Belgisch	Frans, Duits, Nederlands	Zuid-Europees	Bulgaars, Roemeens, Turks	Andere Europees	Aziatisch	Noord-Afrikaans	Overige Afrikaans	Overige	Totaal
Loontrekkenden	58,7	38,0	48,4	32,0	37,5	28,6	32,8	38,1	30,8	57,8
Zelfstandigen	9,5	17,4	8,3	2,7	7,3	11,0	1,3	2,2	9,1	9,6
Werkenden	68,2	55,4	56,7	34,7	44,8	39,6	34,1	40,3	39,9	67,4
Werkzoekenden met tussenkomst van de RVA	3,2	3,6	6,7	9,1	2,6	2,1	9,9	3,3	2,6	3,3
Overige	28,5	41,0	36,6	56,2	52,6	58,2	55,9	56,4	57,5	29,4
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dekkingsgraad	95,6	71,6	90,7	97,7	79,9	84,7	95,4	95,4	82,4	94,9

Bron: KSZ-DWH Arbeidsmarkt (Bewerking Steunpunt WAV).

rug. Naast de 'klassieke' variabelen worden ook het aantal jobs, het aantal jobs bij dezelfde werkgever, het deeltijdpercentage en het gecumuleerd deeltijdpercentage in de tabellen opgenomen.

Toepassing 7 is een buitenbeentje. De statistische eenheid is hier niet de persoon, maar de arbeidsplaats. Sommige personen oefenen immers meerdere jobs uit. Deze toepassing laat toe om al deze jobs in rekening te brengen.

De laatste drie basistoepassingen geven inzicht in de mobiliteit op de arbeidsmarkt. *Toepassing 8* schetst een algemeen beeld en beschouwt de mobiliteit tussen de verschillende segmenten van de arbeidsmarkt. De bewegingen tussen het werkende, het werkzoekende en het niet-beroepsactieve segment worden hier in kaart gebracht. *Toepassing 9* beperkt zich tot het werkende segment en meet de jobmobiliteit: welke mensen zijn van job veranderd, vanuit en naar welke sectoren, enzovoort. Ten slotte is er *toepassing 10* die zich richt naar alle personen met een link met de werkloosheidsverzekering. Het gaat hier zowel om werkzoekenden (al dan niet vrijgesteld van stempelplicht) als om bruggepensioneerden, loopbaanonderbrekers, personen in een activeringsprogramma of tijdelijk werklozen.

Tabel 2 illustreert een van de mogelijkheden van toepassing 9 en geeft per sector de jobmobiliteitsgraad tussen 1999 en 2000: het aandeel van de loontrekkenden in 1999 dat een jaar later tewerkgesteld is bij een andere werkgever. Bijna 8% van de loontrekkenden is in de loop van het jaar veranderd van job. Zo'n 42% van deze jobhoppers bleef wel in dezelfde activiteitssector. De meest mobiele sectoren vinden we terug in de commerciële diensten. Op de sectoren vervoer, financiële diensten en post en telecommunicatie na kent elke tertiaire sector een mobiliteitsgraad van meer dan 10%. In de horeca en de industriële reiniging loopt deze zelfs op tot bijna 20% en ook in de informatica registreren we een aanzienlijke jobmobiliteit (16%). De secundaire sectoren zijn gemiddeld mobiel. Een belangrijke uitschieter is de bouwsector, die traditioneel gekend is om het hoge verloop. De werknemers in de quartaire sectoren zijn, op enkele uitzonderingen na, beduidend minder mobiel. Gemiddeld is slechts 4% veranderd van job. De quartaire sector is minder conjunctuurgevoelig en dus

minder onderhevig aan falingen en ontslagen. Bovendien geldt in de openbare sectoren het systeem van vaste benoemingen, waardoor mensen minder geneigd zijn van job te veranderen (Tielens, 2003).

En er volgt nog meer...

De werkzaamheden rond het Datawarehouse Arbeidsmarkt liggen natuurlijk niet stil. In de eerste plaats wordt de reeks basisstatistieken uitgebreid. Een eerste bijkomende basistoepassing krijgt binnenkort concrete vorm en zal de arbeidsmarktpositie van de Datawarehouse-populatie koppelen aan de gezinspositie van de persoon volgens een internationaal gangbare typologie (zoals bijvoorbeeld 'gehuwd met kinderen', 'hoofd in een eenoudergezin', 'alleenstaand'). Voorts is het de bedoeling om de populatie in het Datawarehouse nog uit te breiden via een bijkomende koppeling met andere gegevensbestanden. Zeer recent is bijvoorbeeld de koppeling van gegevens uit het pensioenkadaster aan het Datawarehouse. Maar er is ook sprake van een koppeling met het Fonds voor Arbeidsongevallen (FAO), het Fonds voor Beroepsziekten (FBZ) en het PRIMA-bestand met informatie over de personen met een leefloon.

Caroline Vermandere
Steunpunt WAV

Noten

1. Het Datawarehouse Arbeidsmarkt is een koppeling van arbeidsmarktgegevens uit diverse administratieve bronnen (RSZ, RSZPPO, RSVZ, RVA, RKW, RIZIV-GRI, RVP). De koppeling gebeurt op de KSZ. Voor praktische informatie, een exhaustieve gebruikershandleiding, de variabelenlijst en het codeboek kunt u terecht op de website van de KSZ (www.ksz-bcss.fgov.be). Eerdere inleidende artikelen vindt u in vroegere nummers van dit tijdschrift (bijvoorbeeld Vermandere, 2002).
2. De Gebruikersgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de onderzoeks- en beleidswereld en staat open voor alle geïnteresseerden. Wie zich bij de Gebruikersgroep Datawarehouse wil aansluiten kan contact opnemen via steunpunt@wav.kuleuven.ac.be.

Tabel 2.

Jobmobiliteitsgraad naar sector en het aandeel jobmobile loontrekkenden dat binnen de sector werkzaam blijft (Vlaams Gewest; 1999-2000).

WAV-sector %		Jobmobiliteitsgraad	Intrasectoraal
Primair	Land- en tuinbouw, visserij	13,8	40,3
s1	Winning van delfstoffen	6,1	12,9
s2	Vervaardiging dranken, voeding, tabak	8,9	28,0
s3-4	Textielindustrie; vervaardiging van kleding en schoeisel, leer-bontnijverheid	6,9	37,3
s5-6	Vervaardiging van meubels; houtindustrie	8,1	19,9
s7	Grafische nijverheid	7,7	36,3
s8-9	Chemische nijverheid; rubber- en kunststofnijverheid	4,5	18,2
s10	Vervaardiging van glas, bakstenen, cement en andere bouwmaterialen	7,2	19,3
s11-17	Metallurgie; vervaardiging van metaalproducten; van machines, apparaten en werktuigen; van elektrische machines en apparaten; van kantoormachines, computers, auto-, video- en telecom-apparatuur; van medische apparatuur; van transportmiddelen	5,5	34,3
s18	Overige industrie	9,4	31,2
s19	Elektriciteit, gas, stoom en water	2,4	7,5
s20	Bouwnijverheid	12,9	66,9
Secundair		7,5	42,9
t1	Garagewezen	11,5	50,6
t2	Groothandel en handelsbemiddeling	11,4	34,0
t3	Kleinhandel	12,1	45,7
t4	Verhuurdiensten	12,0	24,0
t5	Horeca	19,8	49,6
t6-7	Vervoer; vervoersondersteunende activiteiten	9,8	58,9
t8	Post en telecommunicatie	4,3	17,3
t9	Financiële diensten	5,8	52,2
t10	Informatica	15,8	41,1
t11	Advies en bijstand aan ondernemingen en personen	14,6	35,1
t12	Selectie en terbeschikkingstelling van personeel	10,3	11,2
t13	Industriële reiniging	19,0	37,8
t14	Overige diensten aan personen	13,2	49,0
Tertiair		11,2	43,0
q1	Openbaar bestuur	2,7	24,6
q2	Justitie, defensie en openbare veiligheid	1,4	4,2
q3	Verplichte sociale verzekering	3,7	15,1
q4+q8	Onderwijs; spur- en ontwikkelingswerk	3,9	47,0
q5	Ziekenhuizen en overige gezondheidszorg	4,6	51,7
q6	Maatschappelijke dienstverlening	7,3	44,9
q7	Recreatie, cultuur en sport	12,9	36,5
q9	Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	11,4	15,5
q10	Belangenvertegenwoordiging	9,2	22,4
Quartaal		4,3	39,5
Totaal		7,8	42,3

Bron: KSZ-DWH Arbeidsmarkt (Bewerking Steunpunt WAV).

Bibliografie

- Kerremans, S., Stoop, R. & Vermandere, C. (2003). Een voorstelling van de Databank Sociale Planning-Antwerpen. *Over.Werk*, nr. 1-2/2003, pp. 84-93.
- Stevens, E. & Vermandere, C. (2002). *Een volgende aflevering in het Datawarehouse-feuilleton...* *Over.Werk*, nr. 1-2/2002, pp. 78-86.
- Tielens, M. (2003). Hop job hoera! In Steunpunt WAV-SSA, *Jaarreeks 2003, De arbeidsmarkt in Vlaanderen, deel 4, Jaarboek* (pp. 119-128). Leuven.
- Tratsaert, K. (2003). De kracht der nationaliteiten. In Steunpunt WAV-SSA, *Jaarreeks 2003, De arbeidsmarkt in Vlaanderen, deel 4, Jaarboek* (pp. 173-185). Leuven.
- Vermandere, C. (2002). Het Datawarehouse opent zijn deuren. *Over.Werk*, nr. 4/2002, pp. 66-71.

